

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OPT.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/I. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem —
Naročnina za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—, za

I 11.953. — Štev. telefona 552.
— — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 15. junija

ŠTEV. 71.

List stane od 1. marca 1922:

celoletno Din. 75.—, t. j. (K 300.—);
polletno Din. 37.50, t. j. (K 150.—);
četrtletno Din. 18.75, t. j. (K 75.—);
mesečno Din. 6.25, t. j. (K 25.—).

Nova ureditev zavarovanja trg. nameščencev.

Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani je sklicalo za petek 16. junija izredni občni zbor, da preuredi pravila v smislu določb izpremenjenega zakona o socialnem zavarovanju in se prilagodi zahtevam in predpisom novega zakona.

Zakon o zavarovanju delavcev in nameščencev je bil na podlagi člena 130 Ustave revidiran na 24. redni seji zakonodajnega odbora dne 3. decembra 1921 in je bil objavljen v Službenih Novinah št. 117 z dne 30. maja 1922. V veljavo stopa s 1. julijem 1922.

Glavne izpremembe so sledeče:

1. S tem zakonom se urejuje po § 1 zavarovanje delavcev in nameščencev za slučaj a) bolezni, b) onemoglosti, starosti in smrti, in c) nesreče. S tem je torej položaj napram poprejšnjemu avstrijskemu zakonu, odnosno napram uredbi ministrstva za socialno politiko z dne 27. junija 1921 bistveno izpremenjen. Ločimo torej 3 skupine obligatornega socialnega zavarovanja in se kot tretja skupina vpelje nezgodno zavarovanje tudi za trgovinske obrate. Šlo bo sedaj zato, ker je stvar v principu že rešena, da dosežemo, da se za trgovino vpeljejo vsaj kar najmanjši odstotki nezgode in sicer po možnosti za vse trgovske obrate enako, ker je to itak le indirektno obdačenje trgovine. Prvotni projekt ministrstva za socialno politiko, o katerem smo že v Trgovskem listu obširneje razpravljali, je v sedanjih obliki nespreejemljiv. Absolutno nedopustno bi bilo, da bi se trgovske obrate delilo v kakih 50 vrst glede določbe nezgodnostnega odstotka, marveč bi zadostovalo, ako se tu loči največ tri ali štiri skupine.

Ker je kot druga skupina zavarovanja vpeljano zavarovanje za slučaj onemoglosti, starosti in smrti, mora trgovsko bolniško in podporno društvo svoj ustroj, svoje poslovanje in pravila bistveno preurediti. Podporni sklad pri društvu je postal vsled uvedbe tega zavarovanja brezpredmeten in je vsak zavarovanec že samo po sebi po drugi kategoriji zavarovan za onemoglost, starost in smrt.

Obveznost zavarovanja je ista kakor po poprejšnji uredbi in obsega brez razlike na spol, starost in državljanstvo vse manuelne kakor tudi duševne delavce in nameščence.

Izveti so od zavarovalne dolžnosti za slučaj onemoglosti, starosti in smrti osebe, ki so prekoračile 70 let starosti, 2. osebe, ki dobivajo od države in samoupravnih teles, iz zakladov in naprav javnopravnega značaja, ali iz javnih penzijskih zavodov, letno rento v znesku vsaj 1500 dinarjev letno, in 3. osebe, ki

so zavarovane po zakonu o penzijskem zavarovanju nameščencev na bivšem avstrijskem ozemlju od 27. junija 1921. To zadevo bo treba razjasniti, ker je pri penzijskem zavodu v Ljubljani zavarovanih celo vrsto trgovskih nastavljenecv in nastavljenk ter uradnikov, ki bi bili v tem slučaju od obveznosti zavarovanja pri bolniškem društvu izveti.

V tretjem poglavju je čl. 9 nejasen, ker določa, da mora vsak delodajalec, ki zaposluje v svojem obratu navadno več kot 5 oseb, ki so obvezni zavarovanju ali pa, ki dela v svojih napravah z motorno silo, prijaviti svoj posel pristojnemu okrožnemu uradu za delavsko zavarovanje. Ne govori pa ničesar o obratih, ki imajo manj kot 5 stalnih delavcev, kar zadene večino trgovskih podjetij.

Četrto poglavje, ki obsega določbe glede osnove za odmero prispevkov in podpor, je ostalo pri reviziji uredbe neizpremenjeno. V petem poglavju glede prispevkov za zavarovanje zoper bolezn, ki je določeno, da prispevek zavarovanih članov ne sme biti manjši od 24 in ne večji od 42 odstotkov zavarovalne mezde, dočim je bilo dosedaj določeno najmanj 30 in največ 50 odstotkov. Ostale določbe so nespreejenjene.

Šesto poglavje obsega določbe glede zavarovanja v slučaju onemoglosti, starosti in smrti, in sicer določa § 27, da znašajo prispevki za zavarovanje, ki se imajo plačati po zavarovanih dnevnic, v tej kategoriji najmanj 18 odstotkov zavarovane dnevnice tedensko. Po preteku 12 let se lahko na podlagi storjenih izkušenj ta prispevek ponovno zakonito določi. Ti prispevki se smejo po § 28 vporabiti 1. za podpore in stroške zavarovancem, 2. za nabiranje premijske rezerve, ki ima po principih zavarov. tehnike, všteti bodoče prispevke, biti tako velika, da bi zadostovala za pokritje vseh zavarovalnih obvez za to kategorijo. 3. ima se stvoriti posebna varnostna rezerva, katere višino določi minister za socialno politiko, in ki ne sme presegati 10 odstotkov premijske rezerve tega zavarovanja, 4. za kritje upravnih stroškov.

Sedmo poglavje je istovetno s šestim poglavjem stare lanske letne uredbe, in obsega važne določbe glede revizije in določevanja nevarnostnih tabel. Nadaljnja poglavja, in sicer plačilna dolžnost kakor tudi podpore za slučaj bolezni so popolnoma istovetni z besedilom poprejšnje uredbe.

Novo je 10. poglavje, ki določa rente in podporo v slučaju onemoglosti, starosti in smrti. Tozadevni paragrafi 64—83 določajo sledeče:

§ 64. Namen zavarovanja za slučaj onemoglosti, starosti in smrti je, da se omogoči delavcem, ki onemorejo in ostarijo, izdrževanje s tem, da se jim da trajne rente (invalidske in starostne rente) in ko umrejo, da se podpira rodbino zavarovanega s tem, da se daje renta otrokom (otroče rente) in najpotrebnejšo pomoč vdovi in sirotam (posmrtna podpora).

§ 65. Pravico na te rente in podpore se dobi le tedaj, ako se razen izpolnitve ostalih pogojev plača določeno število prispevkov in izpolni predpisani rok čakanja, ki znaša

a) za rente za slučaj onemoglosti 200 tedenskih prispevkov;

b) za rente za slučaj starosti 500 tedenskih prispevkov;

c) za rente in podpore za slučaj smrti 100 tednov prispevkov.

Onemogli je v zmislu tega zakona oni, ki je vsled bolezni, starosti ali drugih hrib ni v stanju, da z delom po svojih močeh in sposobnostih in z ozirom na izobrazbo in svoje dosežanje znanje, zaslužiti niti tretjine onega, kar zaslužijo telesno in duševno zdrave osebe iste vrste in podobne izobrazbe v istem kraju z dovršitvijo 70. leta pripada zavarovalnim osebam renta tudi brez dokaza onemoglosti kot starostna renta. Na invalidsko rento ima pravico brez ozira na starost oni zavarovanec, ki je trajno onemogel, razen, ako je onemoglost posledica nesreče pri poslu, in uživa onemogli že rento za ta slučaj. (Dalje prihodnjič.)

Povišanje železniških tarifov.

Med vrsticami je izšel v Službenih Novinah te dni kratek oglas »iz kancelarije ministrstva saobračaja«, ki nam lakonično naznanja, da se bodo železniške tarife, in sicer za prevoz potnikov, prtljage, blaga in živine s 1. julijem 1922 povišale za 50 odstotkov. Naznanilo je popolnoma brez komentarja, vrženo na papir s površnostjo, s katero se take važne stvari pri nas rešujejo.

Zadnje linearno povišanje se je bilo pri nas izvedlo leta 1920. Povišanje tarif za 15 odstotkov z letošnjim novim letom, je bilo le posledica vpeljave davka na vozne listke po celi državi. O sedanjem povišanju se je že dolgo časa govorilo in se je že od lanske jeseni opetovano povdarjalo nujnost zvišanja tarif. Ako se je stvar dosedaj zavlekla, se je to zgodilo na veliko škodo železniških financ, ker je od leta 1920 naša valuta tako padla, da je bilo upravi nemogoče shajati z dohodki, ker je navezana večina obratnih sredstev, olj, mazilnih masti, deloma tudi premog, katerega cena se je tudi v tuzemstvu medtem izredno podražila, dalje železnih izdelkov in drugih tehničnih potrebščin nakupovati v inozemstvu.

Cene vsem prevažanim predmetom so se v tem času najmanj podvojile in tudi cirkulacija denarja je od tedaj podvojena. Vse okolišne države so med tem časom tudi povišale železniške tarife, Avstrija, Čehoslovaška in v zadnjem času tudi Madžarska. Povišale so se medtem pristojbine za vse druge vrste prometa, in sicer celo v znatno večji meri kot sedaj pri železnici, namreč poštne-pisemske, poštne-paketne, brzojavne in telefonske pristojbine. Radi tega je povišanje železniških tarif utemeljeno in opravičeno. Tudi je res to, kar je ravnatelj Klodić v enem svojih člankov trdil, da pomeni to povišanje napram horentnim današnjim cenam blaga prav neznaten odstotek, ki se ne sme zlorabljati v to, da bi se cene blagu navijalo. Prav. Nič bi ne imeli proti temu povišanju, da se je izpeljalo v drugi obliki in da se je obenem izvršilo nekoliko važnih reform v drugem oziru.

Na mislih imamo predvsem to, da enotno linearno povišanje ni social-

no pravično, niti ni gospodarsko utemeljeno. Zdi se nam, da bi bilo tu treba pač razlikovati povišanje po posameznih razredih in da bi se bilo moralo po izkustvih frekvence zadnjih dveh let določiti ključ za povišanje po posameznih razredih, kakor so napravile druge države in kakor se je tudi pri nas prvotno obetalo. Časa je bilo dovolj, da bi se bilo to lahko izvedlo.

Dalje bi bilo pri blagovni tarifi jemati ozir na to, da se mora mnogo surovin in nizkovrednega materiala prevažati na velike razdalje in da se bo pri takem blagu cena vsled velike tovarnine znatno podražila. Te predmete, katerih itak ni veliko, bi se bilo moralo vsekakor diferencijalno obravnavati in ne jih vreči z enotnim 50 odstotnim povišanjem v en koš z visokovrednim blagom.

Znano je, da normalno ni legalna vozarina glavni moment, ki povzroča trgovcu podražitev blaga, marveč nelegalni stroški, ki jih ima, da dobi vagone in da spravi blago na prejš. Javna tajnost je, ki jo lahko potrdi skoro vsak trgovec, ki je imel opravka po Sremu, Vojvodini in drugod, da ima mnogo postaj direktno tarifo 1000 kron, nekatere še celo več za preskrbo vagona. Brez tega denarja, ni vagona.

Znan nam je slučaj, da sta dva trgovca istočasno oddala pošiljatve vina v Dalmaciji za Slovenijo in da pa jo je eden dobil cel mesec popreje kot drugi, ki ni poznal vseh tajnosti organizacije železnice na našem bližnjem vzhodu. Tu je prilika, da začne ministrstvo čistiti, tu je treba remedure in ako se to odpravi, potem tudi nadaljnih 50 odstotkov poviška tarif ne bo povzročilo takih stroškov kot jih imajo trgovci sedaj.

S sedanjim povišanjem tarif še nismo dosegli zlate paritete, medtem ko so se cene materiala povišale nad predvojno zlato pariteto. Vsled tega je še vedno nemogoče izvršiti obnovna dela v večjem obsegu iz navadnih dohodkov.

Osební promet se je sedaj po vojni napram predvojnemu razmerju mnogo povečal, tovarni pa je nazadoval. Zato želimo, da posveti prometno ministrstvo v revanšo za povišanje tarif tovarnemu prometu več pažnje, ker leži v njem cel gospodarski problem Jugoslavije. Nam ne koristi nič, dobra žetev, dobra letina, bogati gozdovi in naravni zakladi, ako jih ne moremo spraviti na svetovni trg in jih vnovčiti, ako nam zginejo ali pa jih pripeljemo v skvarjenem stanju na zunanja tržišča ter imamo z njimi le zgubo in škodo. Tu bi bilo treba, da se zeleni birokratje državne železniške uprave vsedejo malo skupaj z zastopniki gospodarskih krogov, da slišijo kaj novega. Pred dvema leti je bil imenovan tarifni odbor pri ministrstvu saobračaja, ki pa do danes ni imel niti ene seje. Sedaj bo ministrstvo imenovalo nov odbor, ker je staremu že potekla medtem funkcijska doba in ako bo tega zopet tako izigravala, potem sreča nam junačka! Očividno pa ima naša državna železniška uprava mnogo vzroka, da se izogiblje stika z ljudmi iz poslovnega sveta, ker ne prenese stvarne kritike.

Oglašajte v 'Trgovskem Listu'!

Avstrija in reparacije.

Medtem ko se na zapadu in v Nemčiji z vso resnostjo razglablja vprašanje reparacij in Nemčija kaže najodkriteljske stremiljenje za tem, da ugotovi v mejah možnosti zahtevam mirovne pogodbe, je Avstrija popolnoma pozabila na Saint-Germainsko pogodbo in kakor se vidi, zavezniki tudi. Da izpelje zahteve mirovne pogodbe ad absurdum, se je Avstrija poslužila enostavnega sredstva, tiskanja papirnih novčanic. Od preloma enotne kronske valute med nasledstvenimi državami je dosedaj nad 48krat pomnožila število novčanic v obtoku in s tem povzročila upravljajše razmere. Karakteristično pa je pri tem, da stalno padanje valutne vrednosti in naraščanje cen ne povzroča na vladi nikomur resnih skrbi. Odkar je prenehal sistem subvencij, se razmere mestnega prebivalstva rapidno slabšajo. Čim več novčanic se tiska, tim večja je potreba.

Tri leta so že pretekla od podpisa mirovne pogodbe in danes ne moremo ugotoviti drugega kakor, da izgledi naših upnikov, da dobijo vsaj v jugoslovanski valuti plačane svoje terjatve, gineva od dne do dne bolj. Vse neštete konference so donesle, v kolikor se more o kakem sporazumu govoriti, le papirne solucije, katerih niti ena še ni izvršena. Direktna pogajanja med nami in Avstriji so bila vedno brezplodno prekinjena. Niti glede depojev, niti glede sekvestrov nismo dosegli nobenega pozitivnega rezultata. Obračun glede cennitve državnih gozdov, posestev, javnih zgradb in prometnih naprav, ki se imajo Avstriji računati kot aktiva na račun reparacij, niti pričel ni. Nekoliko je temu kriv naš famozni urad za izvršitev mednarodnih pogodb pri ministrskem predsedništvu v Beogradu, ki je po svoji neaktivnosti in neinformiranosti edinstven in iz katerega so že vsi boljši strokovnjaki izstopili. Videli smo, da si je Avstrija na primer lansko leto v vprašanju ljutomerskega tranzita upala direktno sabotirati mirovno pogodbo in v slavnem Beogradu ni bilo nikogar, ki bi bil poskrbel za remediuro. Komisija za razdelitev vagonov sedi že tri leta na Dunaju in si ni še danes niti o principih na jasnem. Avstrija pa si med tem za kratek čas dovoljuje zadržati pošiljke reparacijskih vagonov iz Nemčije in ovirati pri vsaki priliki z raznimi pretvezami naš tranzit.

Ker avstrijska podjetja v nasledstvenih državah ne bodo likvidirana, kakor nemška, se je izumil trik takozvanih nacionalizacij. Posledica teh nacionalizacij je, da imamo sedaj na primer samo v Sloveniji več nemškočifitskega kapitala, kakor pred vojno. Mednarodni židje na Dunaju si manejo roke, da so spremenili svoje delnice z nacionalizacijo v »Jugokrone«. Sedež večine teh podjetij je še »iz tehničnih razlogov« in po zaslugi »energičnega nastopa« naših upravnih oblasti samoumevno na Dunaju. Na ta način so dunajske banke rešile svoje najvažnejše pozicije in mirno gledajo zaplavo papirnega denarja.

Likvidacija z bivšim erarjem je popolnoma zaspala. Naši upniki lahko dajo svoje »Bescheinigung« za okvir in kdor more, podpiše te svote. Beograjska vlada pravi v tem oziru, da to vprašanje še ni zrelo in da se mora odložiti na poznejši čas, menda na tisti, ko bo avstrijskih 100 kron notiralo v Curihu 0.001, kar menda ni več daleč, ker notira sedaj 100 K le še tri santime. Kaj pa je mar našim gospodom poslancem, ki se toliko žrtvujejo »za gospodarski napredek in razvoj Slovenije«, če Slovenija pri krachu Avstrije izgubi poldrugo milijardo javno- in privatno-pravnih terjatev. Po njih mnenju se da ja vse preboleti in smo teh izgub pač sami krivi!

Toda naš narod misli drugače in si ne da s potezo peresa vzeti truda svojega mnogoletnega dela in štednje in bo klical svoje zastopnike tudi v tem oziru na odgovor.

Obračun vojnega plena odnosno demobilizacijskega materiala dosedaj še ni prišel. Mnogi ga smatrajo za neizvedljiv, ker najdalje časa po prevratu ni bilo nobnih inventarjev in ocene o tem materialu.

Avstrija živi medtem fidelna naprej. Nič jo ne moti, da stane kilogr. mesa 8.000 kron, moška obleka pol milijona kron, vsaj so mesečni prejemki četrtilijona kron za navadne uslužbenke čisto že v navadi. Pretekli teden je skupščina brez ugovora votirala nov blazni kredit 220 milijard kron, torej skoraj četrtilijona. Posledica tega je bila, da je švicarski frank dosegel vrednost 3000 a. K, češka krona 300 a. K, dinar 220 a. K in angleški funt pa 70.000 a. K.

Amerikanci so si za svoje kredite dali jamstvo v gobelinah in drugih dragocenostih in ni najbrž več daleč čas, ko bodo te zastave realizirali. — Sedanje tiskanje bo najhitreje prispele k temu, da se reši vprašanje spojitve z Nemčijo in mi bomo lepega dne doživeli presenečenje, da bo na Jesenicah nemška mejna postaja. Celolo javno gospodarstvo je hazardna igra in do sedaj se še ni napravilo niti najmanjšega resnega poskusa, zaustaviti to deruto, ki ogroža tudi naše gospodarstvo, kot najbližje sosedine in kot največje udeležnike v njihovi celokupni zunanji trgovini. Zeleti bi bilo, da naša zunanja politika posveti temu vprašanju več pozornosti, da ne bomo doživeli še bolj težkih razočaranj.

Gremiji in pomočniški zbori.

Anketa Zveze gremijev je pokazala, da večina naših gremijev ne posveča dovolj pažnje sodelovanju s pomočništvom v gremijalni organizaciji. V nekaterih gremijih, ki štejejo izredno veliko število pripadnikov, niti natančne evidence pomočnikov, dasi je vodenje take evidence po gremijalnih pravilih obligatorno, v drugih gremijih pa sploh ne obstajajo pomočniški zbori in kjer obstajajo, tam je razmerje zbora in gremija popolnoma mrtvo in se pomočniški zbor nikjer ne uveljavlja.

Odkod ta napetost? Deloma izviraja iz neurejenega meznega vprašanja med trgovci in pomočniki, deloma pa iz splošne apatije in pomanjkanja zanimanja za stanovsko organizacijo sploh. Prvi moment so zelo spretno izrabile nekatere politične stranke, ki so zvalile par agilnih sotrudnikov iz trgovskih vrst v svoje okrilje in jih organizirale na društveni podlagi kot posebno skupino svojih delojemalskih zvez, ali pa v razna izobraževalna društva. Celolo za vajece so napravile nekatere politične stranke zavetišča, da pridobijo s tem naraščaj za svoje socialistične programe tudi iz trgovskih krogov.

Vse to se je zgodilo, ker so stala gremijalna vodstva v meznih gibanjih in sporih in intranzigentnem stališču odnosno niso aktivno posegla v izravnavo sporov, katerih ugodna rešitev je v interesu obeh skupin. Fakt je, da so politične stranke dale nekoč v teh in podobnih vprašanjih pomočnikom toliko moralne podpore in zaslonbe, da so dosegli uspehe. To stanje pa je nezdravo in se mora na vsak način likvidirati. Razmerje delodajalca in delojemalca v trgovinskih obratih je bistveno drugačno kot v industrijskih ali rokodelskih obratih. Z upeljavo socialnega zavarovanja za bolezen, za onemoglost, starost in nezgode, je za pripadnike trgovskega stanu v zadostni in boljši meri poskrbljeno kakor za ostale stanove in ni zato nobenega povoda, da bi v tem oziru obstojala nasprotstva. V interesu vsakega dobrega trgovca je, da je njegovo osobje zadovoljno in ima zasigurano materialno eksistenco in se mu ni treba boriti z morečimi gmotnimi skrbmi. Le v tem slučaju lahko trgovec računa na ambicioznost in podporo svojih nameščenecv, ki bodo vsi zainteresirani na procvitu in napredku njegovega podjetja. Imeli smo že parkrat priliko videti pred sodiščem po-

sledice, ako podjetnik tega načela ni uvaževal.

Pomočniki in vajenci tvorijo kot gremijalni pripadniki bistven del gremijev. Brez njihovega sodelovanja so gremiji nepopolni, polovičarski, ker bi bile to samo organizacije samostojnih trgovcev, ne pa stanovska organizacija vseh pripadnikov trgovstva. Ze iz tega sledi, da bo delovanje organizacije samo tedaj uspešno, ako se posreči pritegniti najširše kroge pripadnikov, ki so ja sami zainteresirani na tem, da postanejo danes ali jutri samostojni podjetniki.

Delovanje pomočniškega zbora v gremiju je mnogostransko in obsega razen zadev ureditve učnega in pomočniškega razmerja, socialno-humanitarnih nalog, ki spadajo v delokrog gremijalnih programov in ki so se po novem zakonu o socialnem zavarovanju zelo razširile, še široko polje udeleževanja na polju gospodarske iniciativnosti.

Iz časopisov razvidimo, da je skrb za trgovske pripadnike in razmerje delodajalcev-trgovcev v Srbiji, v Franciji in drugod do trgovskih nameščenecv mnogo boljše kot pri nas, zato tudi uspehi trgovine mnogo bolj zadovoljivi kakor pa v naših patrijarhalnih, konzervativnih in nemodernih razmerah. Čas je, da naši gremiji v tem oziru revidirajo svoje stališče in da storijo vse, da se vzpostavi čim ožji in pristrčnejši stik z gremijalnimi pripadniki in razvije živahno delovanje in udeleževanje pomočništva v gremijalnem avtonomnem pomočniškem zboru. Delovanje srbske trgovske omladine nam je v tem oziru lahko direktno vzor. Pomočniški zbori bi lahko v sporazumu z Zvezo gremijev, trg. šolami in obrtno pospeševalnimi uradi osnovali pri gremijih svoje strokovne knjižnice in čitalnice, dalje organizirali za najbolj razvite stroke dopolnilne tečaje v knjigovodstvu, carini, prometu, denarstvu itd. in tako dopolnili to, kar jim je nadeljevalna šola v premajhnem obsegu nudila. Dalje bi se lahko vršila razna predavanja o aktualnih gospodarskih vprašanjih, kjer bi se potom debate pospeševalo strokovno izobrazbo in informacijo našega naraščaja. Vse to so nujne naloge bodočega delovanja naših gremijev, ki ne smejo obupati nad prvimi težkočami in neuspehi, marveč posvetiti glavni del svojih stremiljenj pridobitvi sodelovanja in vsestranskim strokovnim izpolnitvi naraščaja.

Upravno sodišče.

I.

Po triletnem čakanju je srečno izšel zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih. Zakon je datiran z dne 17. maja 1922 in priobčen v »Službenih Novinah« št. 111. Uradni list ga prinaša v številki 60 pod nav. številom 167. Sedaj smemo vendar upati, da dobimo v doglednem času upravno sodišče, potrebno v vsaki redni upravi, kajti zakon določen v členu 40., da se mora ustanoviti ter začeti svoje poslovanje najkasneje v šestih mesecih od dne, ko stopi zakon v veljavo, t. j. od dne proglasitve (22. maja 1922.)

Nas zanimati pred vsem dve vprašanji: 1. ali je ustroj upravnega sodišča odnosno upravnih sodišč — zakon jih predvideva naenkrat šest — tak, da smemo pričakovati, da bodo ta sodišča ustrezala svojemu prave-mu namenu t. j. popraviti morebitne pogoške upravne oblasti, storjene z neuvaževanjem ali napačnim tolmačenjem zakonov in predpisov s postopkom ter s tem pomoči pravici do veljave in 2. ali je nameravani upravnosodni aparat primeren našim državnim financam.

II.

Zakon predvideva za prehodno dobo šest upravnih sodišč: v Beogradu za Srbijo in Vojvodino; v Zagrebu za Hrvatsko in Slavonijo z Medjimurjem; v Celju za Slovenijo s Prekmurjem; v Sarajevu za Bosno in Hercegovino; v Skoplju za južno

Srbijo; v Dubrovniku za Dalmacijo in Crno goro. K temu pride še drž. svet kot vrhovno upravno sodišče.

Poslednji ima 30 članov, kojih eno polovico imenuje kralj na predlog predsednika ministrskega sveta izmed dvojnega števila članov, ki jih predlaga narodna skupščina; drugo polovico pa izvoli narodna skupščina izmed dvojnega števila, ki ga predlaga kralj. Predsednika in podpredsednika imenuje kralj. Za predsednika, podpredsednika in člane drž. sveta se smejo postavljati samo oni višji uradniki ali javni delavci, ki imajo fakultetno izobrazbo in deset let državne službe ali javnega dela. Najmanj dve tretjini državnih svetnikov morata imeti diplomu o dovršeni pravni fakulteti. Prestaviti, odstaviti in upokojiti se morejo, izvzemši upokojitve vsled visoke starosti in obolelosti samo na podlagi sodne razsodbe. Za svoje sodno poslovanje ne morejo biti toženi brez odobritve obče seje državnega sveta.

Ta določila je treba pri današnjih naših razmerah sprejeti s skrajno previdnostjo, in pri njih se porajajo prvi pomisleki o resnosti in objektivnosti bodočega upravnega sodstva. Dandanes, ko je politično strankarstvo zatrla skoro vsak smisel za resno in pozitivno delo, ko morata zakon in pravica odstopati svoje mesto strankarskim interesom, ali pa jim služiti kot ščit, vsled česar se upeljava partizanstvo tudi v urade in se smatrajo za sposobne le oni, ki so dovolj elastični in dovzetni za razne strankarske želje in zahteve, če se že očitno ne proklamirajo za strankine eksponente, ni baš neosnovana domneva, da bi utegnile tudi pri sestavi kandidatnih list za državne svetnike, pa naj se izvrši s strani narodne skupščine ali pa s strani vlade, odločale v večji meri zgornje lastnosti, kakor pa zmožnost, strokovno znanje in neoporečna objektivnost. To domnevo podkrepuje določilo, da morejo biti državni svetniki, t. j. sodniki pri najvišjem upravnem sodišču tudi javni delavci, ki imajo fakultetno (ni potreba da juridično) izobrazbo in deset let javnega dela. Na ta način postane lahko najvišji upravni sodnik vsak žurnalst z visokošolsko izobrazbo ali profesor, o katerem je dvomljivo, če pozna zakone, odnosno, če bo s potrebnim zanimanjem in umevanjem sledil juridičnim izvajanjem referentata. Enkrat ustoličeni »partijski« sodniki so z zgoraj navedenimi zakoni-timi določili glede personalnih izprememb in odgovornosti dovolj dobro zavarovani na svojih mestih.

Državni svet odloča v oddelkih petih članov. Razpored svetnikov v oddelbe se vrši z žrebom za vsako leto posebej. Z ozirom na to je treba pomisliti, kako bodo izgedali judikati, če bo po naključju sedelo v oddelku nad polovico strankarjev-javnih delavcev brez strokovnega znanja in zmožnosti; kajti odloča se z večino glasov in pri upravnih sodiščih je v prvi vrsti potrebno dobro poznanje in razumevanje zakonov, če se naj ugotovi, ako je izpodbijana odločba nezakonita, in to je vendar namen teh sodišč, ne pa razsojati meritorno v stvari sami, kjer odloča vsaj v vprašanih prostega prevdar-ka zgolj zdrav domač razum.

Vsako upravno sodišče ima predsednika in potrebno število sodnikov; od vseh teh se zatheva dovršena juridična izobrazba in najmanj deset odnosno osem let uradniške službe v sodni ali upravni stroki ali kot javni pravni zastopniki. Postavljajo se s kraljevim ukazom na predlog ministra pravde izmed dvojnega števila kandidatov, ki jih izbere državni svet. Predsednik se kandidira posebej. Glede osebnih izprememb in odgovornosti velja isto kar za državne svetnike. Tudi pri upravnih svetnikih je možno in verjetno protežiranje strankarjev, samo, da bodo tukaj vsled slabije plačanih mest kandidirani manj zaslužni strankarji.

Upravno sodišče odloča v oddelkih iz treh sodnikov, od katerih eden predseduje.

Petrolejska industrija na Poljskem.

V zadnjem času se množe poročila, da namerava Poljska definitivno pristopiti k mali antanti, ki jo tvorijo dosedaj Jugoslavija, Češko-slovaška in Romunija. Če se to v resnici zgodi, bomo stopili s Poljsko ne samo v ozke politične stike, temveč tudi v čim ožje trgovske in gospodarske zveze. Zato ne bo ravno brez zanimivosti, če si ogledamo malo stanje poljske industrije, predvsem njene največje, to je petrolejske industrije, o kateri je nedavno v dunajski »Die Börse« priobčil generalni ravnatelj poljskih državnih petrolejskih vrelcev Widomski zanimiv članek.

Popolnoma lahko je razlikovati produkcijo surovega olja od one rafiniranih izdelkov. Največja produkcija surovega olja je pričela nazadovati že leta 1909.

Sledeča tablica najbolj kaže dviganje in padanje produkcije, ki je označena v cisternah po 10 ton.

Leta 1906 76.000 cistern, 1907 118 tisoč cistern, 1908 175.000 cistern, 1909 208.000 cistern, 1910 176.000 cistern, 1911 146.000 cistern, 1912 119.000 cistern, 1913 106.000 cistern, 1914 87.000 cistern, 1915 73.000 cistern, 1916 89.000 cistern, 1917 85 tisoč cistern, 1918 82.000 cistern, 1919 83.000 cistern, 1920 76.000 cistern, 1921 70.000 cistern.

Kar se tiče vzrokov tega nazadovanja produkcije, to je poleg objektivnih vzrokov igral tudi psihološki moment važno vlogo. Gališka industrija surovega olja je bila — in ta mentaliteta obstoja še danes v krogu malih producentov — smatrana za neko vrsto loterije. S stališča malih kapitalistov, ki so vložili svoje premoženje v izkopavanje posameznih vrelcev, bi se to mišljenje moglo celo opravičevati. Radi tega so vsi predvojni producenti stremeli za tem, da ta riziko zmanjšajo, četudi na račun bodoče produkcije. Največ izvirov nafte je v borislavskem okrožju, ki daje danes 90 odstotkov celokupne produkcije. Vsled tega je pričelo naravnost mrzlično izrabljanje tega terena, tako da so prišli v nevarnost že obstoječi rovi. Pomanjkanje državnega strokovnega nadzorstva je posebno podpiralo to neracionalno dizlociranje izvorov surovega olja, nesmotreno delo pa je zelo škodovalo petrolejski industriji.

Šele v zadnjih letih so se pričeli poskusi navrtanja tudi izven borislavskega področja. Najprej so propadli poskusi posameznikov, ki so iskali svojo srečo, kajti industrija surovega olja zahteva ogromnih finančnih sredstev. Te razmere so privedle do tega, da se je kapital koncentriral, ali v obliki delniških društev, ali pa v obliki društev z omejenim jamstvom.

Nova navrtavanja so se izvrševala sistematično in po načrtu in je »lov za srečo« postal normalna trgovska in industrijska kalkulacija. Velik porast produkcije v letih 1906 do 1909 je povzročil krizo v tej industriji, katere posledice se še danes občutijo. V svrhu racionalne izrabe terena je poljska vlada ustanovila »urad za nafto« in leta 1920 geološki odsek pod vodstvom profesorja Novaka. Naloga tega odseka je bila v prvi vrsti inventarizacija vseh terenov nafte in njihovo geološko preiskovanje po najnovejših metodah znanosti. Ta odsek je imel posebne laboratorije in druge pripomočke in je s pomočjo mnogih poljskih in tujih geologov preiskoval teren. Izdelali so posebne karte o geološkem stanju terena. Mnogi ameriški geologi so se o teh kartah izrazili zelo pozitivno. Po mnenju geologov, ki delajo na Poljskem za zunanje petrolejske koncerne, ima Poljska še sedaj velikanske komplekse nafte, ki še niso dotaknjeni.

Da bi čim bolj dvignila produkcijo surovega olja, daje Poljska inozemskemu kapitalu koncesije za eksploatacijo celih področij nafte pod zelo ugodnimi pogoji. Če pomislimo, da znašajo državna področja nafte

297.000 hektarov, od česar je imela avstrijska vlada samo 6200 hektarov v eksploataciji, se najbolj vidi, da so izgledi za nadaljno eksploatacijo zelo povoljni. Poleg tega se mora ozirati tudi na ona področja, ki so v privatnih rokah.

Poljska je prevzela industrijo nafte leta 1919 s 185 študenti. Od tega časa raste število navrtanih studencev v sledečem tempu:

Leta 1919 185, leta 1920 221, leta 1921 320.

Danes je že gotovo, da bo število rovin, ki se bodo navrtali leta 1922, večje kakor katerokoli dosedaj.

Kar se tiče delavnosti rafinerij in izvoza surovega olja ter njegovih izdelkov, se lahko konstatira sledeče.

Poljska vlada se je posebno potrudila, da zagotovi domačim rafinerijam dovolj dela in da na drugi strani čimbolj omeji izvoz surovega olja.

Kapaciteta domačih rafinerij iz naša okroglo 100.000 cistern pri letni produkciji 70.000 cistern surovega olja. Z ozirom nato je bil izvoz surovega olja omejen leta 1920 na 5700 cistern in leta 1921 na 6200 cistern. Ta produkcijska politika je omogočila, da so imele poljske rafinerije kljub padanju produkcije surovega olja ne samo toliko dela kakor pred vojno, temveč relativno celo nekaj več.

Pri produkciji rafinerij se mora razlikovati privatne od državnih v Drohobiczu, ki so se bavile predvsem z obdelavanjem odpadkov surovega olja.

Delovanje privatnih (do leta 1919 gališko-bukov.) rafinerij je bilo:

Leta 1906 21.512 cistern, leta 1907 28.134 cistern, leta 1908 38.702 cistern, leta 1909 45.129 cistern, leta 1910 36.216 cistern, leta 1911 39.202 cistern, leta 1912 53.350 cistern, leta 1913 42.742 cistern, leta 1920 51.545 cistern, leta 1921 45.063 cistern.

Prav povoljno se razvija tudi izvoz produktov nafte.

Teh se je izvozilo: Leta 1920 19.999 cistern, leta 1921 33.320 cistern.

Od tega se je izvozilo v Avstrijo približno 40 odstotkov, v Nemčijo 23 odstotkov, v Češkoslovaško 20 odstotkov, ostalo pa preko Gdanskega v baltiške države.

Zanimivo je, da je meseca novembra in decembra leta 1921 znašal poljski izvoz nafte celokupni uvoz za Nemčijo, in sicer v sledečem razmerju:

Surovo olje 58.2 odstotkov, bencin 26.4 odstotkov, plinska olja 69.5 odstotkov, svetilnega olja 23.5 odstotkov, parafina 41.5 odstotkov.

Te številke kažejo, da Poljska ne vrača Nemčiji v oni meri radi njene prepovedi uvoza v Poljsko in da razvoj petrolejske industrije ni v interesu Nemčije.

Pri rafiniranju surovega olja so bile državne tvornice deležne leta 1920 s 23 odstotki in leta 1921 z 28 odstotki celokupnega rafiniranja.

Leta 1921 je izvozila državna rafinerija via Gdansko 6728 cistern. V Gdanskem je organizirala posebno skladišče. Nekateri inozemski listi so prinesli v zadnjem času vesti o nekakih poneverbah in manipulacijah v državnih rafinerijah in so pisali, da s svojimi pasivami zelo obremenjujejo državo. Te vesti ne odgovarjajo resnici, kajti rafinerije so aktivne in je dobiček računat v zlati valuti mnogo večji kakor pa pred vojno. Kljub velikim investicijam so te tvornice aktivne.

Kar se tiče delokroga »urada za nafto«, ni Poljska postavila nikakih omejitev glede petrolejske industrije. Nasprotno je Poljska takoj, ko je petrolejska področja prevzela v svojo upravo, uvedla svobodni promet. Že v prvi polovici lanskega leta se je prenehalo z maksimiranjem cen za surovo olje, maksimalne cene za predmete surovega olja pa so bile odstranjene oktobra lanskega leta. V najkrajšem času bodo dvignjeni tudi sekvestri, ki so že danes sama formalnost.

V zvezi s tem se je pričelo tudi z reorganizacijo »urada za nafto« v

tem smislu, da se državna podjetja nafte, ki imajo sedaj značaj juridične osebe, podredijo posebnemu ravnateljstvu. Geološki odsek in sploh vsa vprašanja glede nafte pa bo prevzel poseben oddelek za nafto pri ministrstvu za trgovino.

Na koncu članka izraža Widomski, ki stoji že tri leta neprestano v zvezi s petrolejsko industrijo, upanje, da bo ta industrija največ pripomogla k popolnemu ozdravljenju gospodarskih razmer na Poljskem in pripomogla tudi do ravnotežja trgovske bilance in državnega proračuna ter k stabilizaciji poljske valute.

V koliko so te nade s posebnim ozirom na vesti, da je Poljska odstopila petrolejski monopol francoskim kapitalistom, upravičene, bo pokazala bodočnost.

IZVOZ IN UVOZ.

Ruska izvozna trgovina »Commerce Reports« objavlja sledečo statistiko glede izvoza iz Rusije, pri čemer je ugotovljena vrednost v letu 1921 izvoženih predmetov po povprečnih cenah iz let 1903 do 1913: Les za industrijsko uporabo v letu 1921 (v 1000 dolarjih) 4322, v letu 1913 104.930; lan in konoplje v letu 1921 2379, v letu 1913 117.057; kožuhovine v letu 1921 1960, v letu 1913 17.052; živež v letu 1921 1041, v letu 1913 839.853; živalski produkti v letu 1921 4590, v letu 1913 69.753; rudnine v letu 1921 967, v letu 1913 87.740; droge in kemikalije v letu 1921 495, v letu 1913 16.370; predmeti za hišno gospodarstvo v letu 1921 124, v letu 1913 5681; razno drugo blago v letu 1921 148, v letu 1913 167.417.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Naša trgovina v Švici. Naš izvoz v Švico se je lani zvišal od 25 na 47 milijonov frankov, dočim se je uvoz iz Švice v Jugoslavijo znižal od 8 na 5 odstotkov milijonov frankov.

Češkoslovaška je z Ukrajino podpisala pogodbo. Dne 5. t. m. je bila podpisana v ministrstvu za zunanje zadeve trgovska pogodba med Češkoslovaško republiko in ukrajinsko sovjetsko republiko, ki je po besedilu popolnoma enaka trgovski pogodbi, ki je bila sklenjena s sovjetsko rusko republiko. Za Ukrajino je podpisal pogodbo K. Levickiy, za češkoslovaško republiko pa minister dr. Girsar ter legacijski svetnik inž. Dobraček.

Trgovski položaj Carigrada v letu 1921. Po statističnih podatkih, ki so bili ravnokar objavljeni, je bil trgovski promet v Carigradu v letu 1921 sledeči: Uvoz je znašal v letu 1921 121 milijonov 500.000 turških funtov (turški funt = 1285 gr) napram 169.500.000 turškim funtom v letu 1920, tedaj za 48 milijonov funtov ali 27 odstotkov manj. — Izvoz v letu 1921 je znašal 17.200.000 turških funtov, napram 26 milijonov 500.000 turškim funtom v letu 1920, tedaj za 9.300.000 funtov ali 35 odstotkov manj. Pasivni saldo trgovinske bilance je znašal tedaj v letu 1921 104.300.000 turških funtov ali 86 odstotkov napram 143.000.000 funtom ali 83 odstotkov v letu 1920. Najvažnejši uvozni predmeti so bili tekstilno blago, moka, žito, kolonijalno blago, sladkor itd. Med izvoznimi predmeti nahajamo: sadje, olje itd.

Industrija.

Naša industrija za kose in srpce. V Jugoslaviji se izdela na leto 575.000 kos in 1.200.000 srpcev. Z ozirom na nemško-avstrijsko konkurenco zahtevajo naši tovarnarji, naj se za te izdelke zviša uvozna carina od 50 na 100 D za 100 kilogramov.

Novi rudokopi zlata na Koroškem. Na Koroškem so odkrili pri Kleningu bogate zaloge zlate rude, katere bodo sedaj eksploatirali.

Denarstvo.

Novčano kroženje v Avstriji. V zadnjih dveh tednih se ni kroženje novčanic v Avstriji znatno povečalo. Koncem aprila se je kroženje povečalo za 27 milijard; v prvem tednu tekočega meseca se je zmanjšalo za 1.8 milijard, med tem ko se je tekom drugega tedna me-

seca maja povečalo za 6.5 milijard. — Iznos kroženja tekom tretjega tedna v mesecu maju ni še znan. Povečanje kroženja novčanic bo vzelo gotovo večji obseg nego do sedaj, ker trgovinske potrebe države po denarju, rapidno rastejo. —

izplačilo vojnih posojih na Češkem. »Venkov« poroča, da bodo vojna posojila v Češko-sovaški povrnjena v višini 80 odstotkov.

Bolgarska narodna banka. Po poročilu upravnega odbora je imela »Bolgarska narodna banka« v preteklem letu 234.614.234.79 levov čistega dobička, napram 112.113.129.01 levov v letu 1920. Čisti dobiček se je tedaj povečal za 122.501.105.78 levov. Na podlagi sprememb in dopolnil zakona o narodni banki z dne 12. p. m. se poveča osnovni kapital banke od 100 milijonov na 200 milijonov levov, a kot dopolnilo tega povečanja mora služiti 50 milijonov čistega dobička iz leta 1921 in 50 milijonov iz rezervnega kapitala.

Stanje papirnatega denarja v Franciji. Po izkazu z dne 3. t. m. je bilo v Franciji 35.982.802.000 fr. frankov.

Davki.

Zaračunavanje prometnega davka pri prometu s soljo. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani naznanja, da je glasom izjave tobačne tovarne v Ljubljani z dne 23. maja 1922, št. 1721, zavezan po čl. 8 »uslovov o davanju u zakup velikoprodaje soli« prodajati sol po uradno določeni ceni le velezakupnik. Žitni zavod v Ljubljani, ki je prevzel veleprodajo soli v Sloveniji v zakup do 31. XII. 1923 in ima svoje zaloge v Ljubljani, Kranju, Kočevju, Novem mestu, Trebnjem, Krškem in na Rakeku, dalje v Celju, Slovenjgradu, Mariboru, Ptuj in Dolnji Lendavi, dočim je prodaja soli v nadaljnjem prometu predmet proste konkurence. — Od davka na poslovni promet je torej za prodajo soli v Sloveniji oproščen po čl. 8 št. 7 zakona le »Žitni zavod«, dočim se pri ostalih trgovcih oproščenje po tem členu ne more nanašati na prodajo soli. Trgovska in obrtniška zbornica opozarja na ta razglas vse detaljste in veletrgovce s soljo.

Promet.

Prometne izpremembe. Sprejemati in odpošiljati vsakovrstno robo za vse postaje od Indije do Beograda in južno od Beograda je od 10. junija t. l. zopet dovoljeno. — Sprejemati in odpošiljati kostanjev les v vozovnih nakladah za trdiko Kurka in Wildi v postajo Polzela-Braslovce je do nadaljnjega ukinjeno. Že sprejete pošiljke naj iztečejo. — Sprejemanje vsakovrstne robe, ki je naslovljena na »Eisenwerke Komoran« v postaji Hažovice (prje Hožowitz) je do nadaljnjega ukinjeno. — Sprejemanje vsakovrstnega lesa za postajo Wien Ostbahnhof je do nadaljnjega ukinjeno. Dovoljena so le drva in režijski les. Za vse druge pošiljke lesa se zahteva transportno dovoljenje ravnateljstva Wien Nordost. — V objavi št. 6, veljavni od 1. junija t. l. črtajte 1. pod avstrijske zvezne železnice ravnateljstva Wien West točko 3 in pod češkoslovaške državne železnice točke 1, 8, 10, 11 ter omejitev za postajo Parkan Nana. — Sprejemanje in odpošiljanje sporovozne komadne robe in sporovozne robe v vozovnih nakladah za Zagreb d. k. loko in za postaje s prehodom Zagreb d. k. je od vključno 12. junija t. l. do nadaljnjega ukinjeno. Dovoljeno je sprejemati in odpošiljati premog za državne železnice, apno, vojaške in režijske pošiljke. Že sprejete in medpotne pošiljke naj iztečejo.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Morski poroplovni red ob naši obali. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je prejela od Pomorske oblasti v Bakru vozni red vseh rednih parobrodskih prog v našem Primorju ki je interesentom v zbornični pisarni na vpogled.

Trgovski register.

A. Vpisi v trgovinski register. I. Vpisale so se nastopne firme: Selo: Ant. Srebotnjak, trgovina z lesom in lesnimi izdelki. — Stari trg: Ludovik Ožbolt, trgovina z mešanim blagom. — Stara vas: Ant. Kopač, trgovina z lesom.

Vič: Franc Skubic, trgovina z lesom in slamo. — Zgornja Šiška: A. Hafner, trgovina z lesom na drobno in na debelo. — II. Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah: Celje: Max Stössl: Doslej podružnica glavnega zavoda enakega imena v Celovcu, odslej samostojno podjetje.

Obratni predmet je bilo doslej nakupovanje in prodajanje izgotovljenega in sirovega usnja in prodajanje vseh čevlarskih potrebščin; odslej je obratni predmet trgovina na debelo in na drobno z usnjem in usnjatim blagom, sirovimi kožami, čevlarskimi, strojar-skimi in sedlarskimi potrebščinami in strojarskimi odpadki, kakor volno, dlako in slično. — Celje: Victor Wogg: Prokura se je podelila Antonu Majerju, poslovodji v Celju. — Zgornje Domžale: Andrej Jančigaj, slarnikarstvo. Besedilo firme odslej: A. Jančigaj nasl. M. Ravnika.

Razno.

Povračilo valut, ki so jih carinarnice zadržale potnikom pri potoavanju v inozemstvo. Po pravilniku o reguliranju prometa z devizami in valutami morajo carinarnice vse one svote denarja, ki prekoračijo za izvoz dovoljeni znesek, če so te vsote pravilno prijavljene pri pregledovanju, potnikom odvzeti in jih deponirati v svoji blagajni. Za odvzete vsote morajo lastnikom izdati pravilne pobotnice, na podlagi katerih se na zahtevo imetelja pobotnice pri njegovem povratku iz inozemstva vrne denar. — Ker se je ta način vračanja zneskov izkazal kot zelo neprikladen, posebno, ker so se morali potniki pri povratku iz inozemstva zaradi sprejema denarja za drževati na obmejnih carinarnicah, je Generalna direkcija carin z odlokom C. br. 29282022 izdala carinarnicam navodila, da morajo v bodoče vse odvzete, od potnikov prijavljene denarne zneske, če niso predmet dohodarstveno-kazenskega spora, takoj po sprejemu in po odbitku poštarine, poslati po pošti na naslov oseb, ki jih prijavi dotični potnik; to osebo mora carinarnica tudi zabeležiti na pobotnici, ki jo izda lastniku pri sprejemu denarja. — Za vsote,

ki jih carinarnice vračajo na omenjeni način po pošti, ni potrebna originalna pobotnica, ker je obveznost povračila oziroma vročitve denarja naslovniku sprejela na sebe pošta kot državna ustanova. — Vse dosedanje depozite omenjene vrste morajo carinarnice takoj odpraviti po pošti na one carinarnice, ki so najbližje stalnemu bivališču lastnika denarja. Te carinarnice bodo posiskale lastnike denarja in jim na temelju preloženih originalnih pobotnic tudi brez odloga povrnila pripadajoče jim zneske po odbitku poštarine.

Učiteljski zbor Državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani, zbran na izredni konferenci dne 12. junija 1922, je sklenil, da zopet prične s celotnim poukom po urniku, in sicer le vsled tega, da reši dijaštvo celo šolsko leto, prizadete starše pa obvaruje občutne gmotne škode. Ravnateljstvo.

Olajšave za potovanje v Nemčijo. Iz Berlina poročajo: Nemška vlada je izdala olajšave pri potovanju v Nemčijo. Odslej se, kakor pišejo listi, ne zahteva več, da se oblastem dokaže potreba potovanja. Državno ministrstvo za notranje stvari je s tem olajšanjem ustreglo ponovni želji industrijskih krogov. Dopotovanje v Nemčijo pa se sme odkloniti, ako ogroža namen potovanja in oseba potnika varnost Nemčije ali nemško narodno gospodarstvo.

Italijanska trgovska zbornica na Dunaju. Italijanski poslanci na Dunaju so sklicali te dni odločilne zastopnike industrije, trgovine in bank na posveto-vanje zaradi ustanovitve italijanske zbornice z ozirom na važnost tržiške luke za Avstrijo. Soglasno se je sklenilo naj se zbornica ustanovi ter se je v ta namen izvolil pripravljalni odbor.

Gospodarski položaj Bolgarije v prvem četrtletju 1922. Začetkom leta 1922 se je razvijala trgovina v Bolgariji še precej ugodno, toda po 15. februarju so se začele pojavljati ovire vsled nizkih meničnih tečajev tako, da so trgovci le neradi prodajali iz svojih zalog. Veletrgovine so dajale samo s težavo malim trgovcem zadostnega blaga na razpolago, tako da je nastala popolna stagnacija. Skoro vse tovarne imajo dovolj dela, toda cene niso preveč ugodne,

kar ni čudno, spričo visokih rezijskih stroškov in visokih mezd. Uvoz se je vršil v glavnem čez pristanišče Ruščuk in blago je prihajalo iz Nemčije, Rumunije, Avstrije, Čehoslovaške, Italije itd. Izvoz je znašal: Blago, izvoženo na Čehoslovaško, Ogrsko, v Rumunijo 259.727 kg, premog v Rumunijo 142.490 kilogramov, rž v Rusijo 128.750 kg in ječmen v Rusijo 81.866 kg.

Madžarske reparacije. Budimpeštanske komisije reparacijske komisije je poslala v Pariz poročilo o finančnem položaju Madžarske. Šefovi finančne sekcije francoski in angleški strokovnjaki so pregledali madžarski proračun, ter finančni položaj Madžarske, ter prišli do prepričanja, da Madžarska ni v stanju plačati nikake reparacije v gotovih denarju. O tem poročilu bo sklepala glavna reparacijska komisija v Parizu.

Dobava, prodaja.

Dobava papirja za pakovanje eksploziv. Uprava smodnišnice v Kamniku razpisuje na dan 26. jun. t. l. ob 11. uri dopoldne drugo ofertalno licitacijo glede dobave 28.200 kg papirja za pakovanje eksploziv. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom vpogled.

Naslovna knjiga strojne industrije v Angliji je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Dobava raznega materiala. Odeljenje za mornarico v Zemunu želi nabaviti potom direktne pogodbe raznega materiala, kakor: železni minij v prahu, laneno olje, barve, kavčuk, terpeninovo olje, sikativ, čopiče, ključavnice (žabice), vrvi, žarnice itd. Ponudbe je poslati imenovanemu odeljenju najkasneje do 20. junija t. l. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Tržna poročila.

Žitni trg na Češkoslovaškem. Žitne cene so bile na Češkoslovaškem zadnje dni sledeče: pšenica 320—340 čsl. kron,

rž 240—250 čsl. kron, oves 255—265 čsl. kron, krompir 40—80 čsl. kron, pšenična moka za pecivo 530—550 čsl. kron.

Cena lesu. Kubični meter franko naloženo na vagon: Hrastovi hlodi prvovrstni po 200—3200 K, drugovrstni 1000—1600 K, za furnire 3000—4400 K, fina hrastova roba 6000—7000 K, hrast za zrcalni rez 8000—11.000 K, hrast izborno blago 11.000—14.000 K, hrastove deske do 5 cm debele 4000—6000 K, čez 5 cm debele 4800—5400 K. Bukovi hlodi prvovrstni 600—800 K, javorovi hlodi 2000—2400 K, jasenovi hlodi 2000 do 2400, brestovi hlodi 1600—2000 K, mehek rezn les 1200—1800 K, brzojavni drogi 600—800 K, janski les III. razreda 30—240 K, mehka drva 300—400 kron, brezov les 600—900 K, jelšov les 500—700 K, lipov les 1200—2000 K, koštanjev les III. vrste 100 kg 350—420 K.

Borza.

Zagreb, devize: Dunaj 0.30—0.40, Berlin 23—23.75, Budimpešta 7.95—8, Bukarešt 48—49, Rim 360—370, London 314—318, ček 310—313, Newyork 70—70.25, Pariz 635—642, Praga 137.25—140, Švica 1325—1400; valute: dolar 67.50—69.50, češke krone 132.50—137, franki 610—620, napoleoni 225, marke 24.25, leji 45, švic. franki 1350, lire 357.50.

Jadranska banka 400.

Ljub. kreditna banka 243—250.

Ljub. strojne tovarne 216.25.

Trbov. premog. družba 255—262.50.

Beograd, devize: Dunaj 0.40, Berlin 23.25, Bukarešt 50, Rim 360, Newyork 67.75, Pariz 625, Praga 136.50, Solun 219. Tendence: ententne devize se dvigajo, pričakovati je padec Berlina.

Curih: Berlin 1.64, Newyork 523.25, London 23.52, Pariz 46.87, Milan 26.62, Praga 10.07½, Budimpešta 0.59, Zagreb 1.88, Sofija 3.52, Varšava 0.13, Dunaj 0.03, avstrij. žigosane krone 0.03½.

Pridatke za Nat. Reg. blagajne

kontroine trakove, šekovne zvitke, barvo itd. dobavlja ANTON RAVHEKAR, Ljubljana. Pred Lkofijo 20. Glavna zal. pridakov NRK.

VELETRGOVINA
Gregorc & Verlič

Ljubljana

priporoča

špecerijsko, kolonialno blago in vsakovrstno žganje.

☛ Zahtevajte cenike! ☛

Esence za žganje in likerje:

Cognak, Hrušov (Kaiserbiennen), Rum - koncent., Rum - kompos., Vanile, Kumnov.

Sadne arome za brezalk. pijače:

Malinova, jagodova, jabolčna, citronova, oranžna, vanilova-aroma.

Esenci za kandite in sladčice.

Sadni eteri v treh različnih koncentracijah z primesjo umetnih eterov.

Sadni sok:

Malinovec la. z raf. sladkorjem, Citronov sirup z » » » Oranžni » » » »

Po najnižjih dnevnih cenah priporoča;

Tovarna sadnih sokov, esenc itd.

Srečko Potnik, Ljubljana,

Metelkova ul. 13, vis a-vis Belg. voj.

Lesene žeblice za čevlje

izdelure

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tacen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

Na drobno!

Vse vrste usnja: boks, ševro, črni in barvani, prodaja trgovina usnja

J. MARCHIOTTI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta števil. 30.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA C. 2.

Šivalni stroji in stroji za pletenje
Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.
Ustanovljena leta 1867.
Vezanje poučje brezplačno.
Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastavljeni in franko. Začasno znižane cene.

iz prvih tovarov: Dürkopp, Styria, Waffrad.

KOLESA

Delniška glavica:
K 20.000.000—

Podružnice:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica števil. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Rezervni zakladi:

K 6.500.000—

Telefoni števil. 146, 458.

Brzojavke: Eskomptna

Brzojavlj: Hedžet

Telef. št. 75.

Manufakturna trgovina na veliko
Hedžet & Koritnik — Ljubljana
Frančiškanska ulica 4